

Halvparten av norske renseanlegg bryter utslippstillatelsen

Dette fikk vi vite gjennom et oppslag i NRK Dagsrevyen 24. april 2017.

NRK hadde fått SSB til å utarbeide en oversikt over de 250 største renseanleggene langs kysten, i Forurensningsforskriften såkalte kapittel 14-anlegg. Dette er anlegg med utslipp til hav der kommunen plikter å melde renseresultater til miljømyndighetene, der fylkesmannen fører tilsyn. Oversikten viser at renseanlegg i byområder langs hele kysten brøt rensekravene helt eller delvis i 2015. Enkelte renseanlegg har midlertidige dispensasjoner fra rensekravene.

Samlet utgjør avløpsvannet fra disse renseanleggene utslipp fra rundt 1,5 millioner nordmenn. Men tallet kan være mye større ettersom man mangler data fra renseanlegg i byområdene rundt Bergen og i Follo-området.

I årene 2014 og 2015 gjennomførte Miljødirektoratet og fylkesmennene en landsomfattende tilsynsaksjon overfor de fleste av landets 154 kommuner med til sammen 346 avløpsanlegg etter kapittel 14. Resultatet av aksjonen var ikke oppløftende: 44 % av avløpsanleggene overholdt ikke rensekravene i tillatelsen. Dette var et dårligere resultat enn fra tilsvarende tilsyn i 2008 og 2010, og Ellen Hambro i Miljødirektoratet gav uttrykk for at de avdekkede forholdene var alvorlige. Miljødirektoratet forventet at kommunene og de interkommunale selskapene skulle følge opp og sikre at avløpsanleggene fulgte miljøkravene.

I VANN 1- 2013 ble myndighetenes nye mal for utslippstillatelser omtalt av daværende Klif, nå Miljødirektoratet. Denne malen er verktøyet som fylkesmennene skal benytte i arbeidet med å regulere kommunenes utslipp fra avløpsanlegg. Malen kom til som en følge av tidligere

påviste problemer med avløpsanleggene, og ut fra et behov for å etablere en tettere kopling mellom renseanlegg og transportsystemet for avløp. Mange problemer på renseanleggene skyldes problemer med ledningsnett, og det er i malen derfor lagt vekt på kommunenes ansvar for å skaffe oversikt og kontroll med helheten i avløpssystemet, slik at lekkasjer og overløp fra ledningsnett kan reduseres.

Malen var tenkt å være et verktøy for å utarbeide en utslippstillatelse som er mer skreddersydd i kontakt mellom Fylkesmannen og den enkelte kommune. Slik skreddersøm virker i utgangspunktet besnærende, men spørsmålet er om det fins nødvendig ressurser og kompetanse for å følge opp dette i praksis. Det generelle inntrykket er at det kan mangle noe på begge deler hos den regulerende myndighet. Kommunene kan i utgangspunktet øke VA-gebyret og slik finansiere de nødvendige stillinger som trengs - om de da ikke allerede har nådd den politiske smertegrensen for den samlede størrelsen på kommunale gebyrer.

Til tross for gode intensjoner rapporteres det altså om betydelige utfordringer på avløpssektoren – og nok engang peker nasjonale myndigheter på at kommunene og de interkommunale selskapene må ta ansvar for situasjonen.

Spørsmålet vi stiller oss er derfor: Hvor lenge kan vi akseptere at dette fortsetter?

Om Vannforeningen skal spekulere i årsaker, så finnes kanskje noe av forklaringen på manglende etterlevelse av utslippskrav at det i områder med en antatt god sjøresipient oppleves som krevende å skape forståelse for rensekravene som er satt hos de kommunale politikere og folk flest? Er det en geografisk sammenheng mellom

områder med dårlige renseresultat og forekomst av store marine oppdrettsanlegg, som påviselig også slipper ut store mengder forurensninger, uten noen krav til rensing eller oppsamling av forurensningene?

Kan dette være noe av forklaringen på at heller ikke fylkesmannen tilsynelatende har satt nok makt bak kravene til kommunene om å etterleve utslippstillatelsene?

I Miljødirektoratets rapport fra tilsynsaksjonen i 2015 het det at ”Fylkesmennene følger opp alle avløpsanlegg med brudd på miljøregelverket. Det blir nye tilsyn av enkelte anlegg for å sikre at bruddene rettes.”

Avløpsområdet har lenge vært neglisjert i de politiske prioriteringer fra de sittende regjeringer. Om en skal legge til grunn de signaler om politisk prioritering som gis gjennom Klima- og miljødepartementets (KLDs) budsjettposter i

statsbudsjettet de senere årene, vises det ingen tegn til at det skulle være noen utfordringer på avløpssektoren. Heller ikke i KLDs tildelingsbrev til Miljødirektoratet gis det noen styrings-signaler som tyder på behov for tiltak overfor avløpssektoren. Temaet avløp er ikke nevnt overhodet.

Mantraet fra øverste miljømyndigheter har til nå vært at dette er et kommunalt ansvar, og at kommunene selv må rydde opp i dette. Juridisk sett er dette riktig. Men bør vi være tilfreds med at dette problemet fortsatt skal overlates til landets kommuner? Når kommer de nasjonale myndigheter selv på banen?

Norsk vannforening

dråpen
henger der
ikke

Jan Erik Vold

Design, Petter Wang